

بنام خداوند جان و خرد

استعداد و اقتیاد

مولف

عبدالحمید الهامی فر

فهرست نویسی فیبا	:	الهاسی فر، عبدالحمید ۱۳۵۸ -
سرشناسه	:	استعداد اعتیاد/مولفان عبدالحمید الهاسی فر.
عنوان و نام پدیدآوران	:	تهران، رشد فرهنگ، ۱۳۹۵.
مشخصات نشر	:	ص ۱۲۰.
مشخصات ظاهری	:	۹۷۸-۶۰۰-۷۴۳۰-۶۰-۶
شابک	:	فیبا
وضعیت فهرست نویسی	:	کتابنامه.
یادداشت	:	اعتیاد Drug addiction
موضوع	:	اعتیاد-جنبه های روان شناسی Drug addiction-Psychological aspects
موضوع	:	۵ ۱۳۹۵ الف ۷۳ الف ۵۸۰۱ HV
رده بندی کنگره	:	۳۶۲/۲۹۳
رده بندی دیویی	:	۳۲۲ ۱۹۵
شماره کتابشناسی ملی	:	

نام کتاب: استعداد اعتیاد
 مؤلف: عبدالحمید الهاسی فر
 ناشر: رشد فرهنگ
 طراح جلد: مینا صفری
 صفحه آرای: انتشارات رشد فرهنگ
 لیتوگرافی، چاپ و صحافی: وامف
 نوبت چاپ: اول - تابستان ۱۳۹۵
 تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه
 قیمت: ۱۱۵۰۰۰ ریال

انتشارات رشد فرهنگ

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۳۰-۶۰-۶

ISBN: 978-600-7430-60-6

آدرس انتشارات: تهران، خیابان مرتضوی، بعد از تقاطع جیحون، پلاک ۷۰۶

تلفن: ۶۶۳۷۷۵۷۰

Email: Roshdefarhang@yahoo.com

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵	مقدمه
۱۱	فصل اول: اعتیاد
۱۹	فصل دوم: استعداد اعتیاد
۲۳	فصل سوم: شیوع اعتیاد
۲۹	فصل چهارم: دیدگاههای روانشناختی در زمینه اعتیاد
۴۱	فصل پنجم: عوامل خطر در اعتیاد نوجوانان
۵۷	فصل ششم: نقش استعداد اعتیاد
۶۳	فصل هفتم: روشهای انجام شده پیرامون اعتیاد
۸۳	فصل هشتم: شکای اعتیاد
۸۷	فهرست منابع

تغییرات روانی- اجتماعی، شناختی و بیولوژیکی در دوره نوجوانی، فرصتهای تحولی بی‌شماری را برای نوجوان فراهم می‌کند تا در رفتارهایی درگیر شود که به طور ضمنی، در اتخاذ سبک زندگی همراه با سلامت و یا به خطر انداختن سلامت اهمیت دارد (هریس، مالان، دانکن و بابن جولد، ۲۰۰۲). استنزفیلد و کرسستیم (۲۰۰۵) مطرح می‌کنند که نوجوانی، دوره رفتارهای پرخطر و افزایش اکتشاف است. این دوره تحولی، با افزایش احتمال خطر برای شروع مصرف دارو و گرایش به اعتیاد شناخته شده است. اعتیاد یک بیماری جسمی، روانی، اجتماعی و روحانی (گالاتر، ۲۰۰۶) است که در شکل‌گیری آن زمینه‌های پیش‌اعتیادی متعددی نقش اساسی ایفا می‌کنند. در ناسان یکی از عوامل زمینه‌ساز گرایش به مواد را ساختار نامناسب خانواده و عدم پابندی والدین به ارزشهای معنوی و عرف جامعه و عدم ارضای نیازهای عاطفی،

¹ Harris & Mullan & Duncan & Boisjoly

² Galanter

احساس عدم امنیت روانی جوانان در خانواده از جمله عوامل دخیل در این امر هستند (مکی، گل محمدی و دهقانی زاده، ۱۳۸۶).

در بیان دیگر برای شروع و ادامه مصرف مواد زمینه‌های رشد ناسالم و استعداد ویژه ای لازم است که بنیان آن در درون نظام خانواده و سپس در اجتماع ریخته می‌شود. در زمینه وابستگی به مواد عوامل گوناگون روان‌شناختی، اجتماعی، خانوادگی و زیست‌شناختی درگیر هستند، اما هیچ یک از آنها نمی‌تواند در وابستگی به مواد تعیین‌کننده باشند (فرانکوئیس^۱، اوریاکومب^۲ و تینگول^۳، ۲۰۰۰). تحقیقات نشان داده است که سطح بالایی از ارتباط والد و نوجوان با سطح پایینی از مصرف مواد-مخدر در ارتباط است (صدیق سروستانی، ۱۳۸۲).

الگوی خانوادگی سالم در کسب هدف‌ها، سودمند است. برعکس خانوادگی ناسالم از الگوهای خانوادگی ناسودمند استفاده می‌کند و تعاملات آن‌ها همراه با تنش و رفتارهای مرضی است. از سوی دیگر،

¹ Franques

² Auriacombe

³ Tingol

اعتیاد پدیده‌ی اجتماعی مخربی است. معمولاً جوانان بیش از گروه‌های دیگر در برابر اعتیاد آسیب‌پذیر هستند. این مشکل در ایران حادتر است، زیرا درصد جمعیت جوان در ایران بسیار بالا است. متأسفانه آمار معتادان جوان رو به افزایش و سن آنان رو به کاهش است. از انگیزه‌های فردی جوانان در مصرف مواد مخدر می‌توان از کنجکاوی، لذت جویی، احساس طردشدگی در خانواده و اجتماع، تنهایی و اندوه، یأس و ناامیدی، فشارهای هیجانی و روانی، (اضطراب و افسردگی) ناتوانی در تحمل شکست، فقدان علاقه به ارزش‌ها نام برد (لوکارینی، ۱۳۶۹؛ فرجاد، ۱۳۷۴).

در ضمن عوامل اجتماعی مانند در دسترس بودن و فراوانی مواد مخدر در جامعه، دوستان و معاشران ناباب، سکونت در اجتماع، مشکلات خانوادگی (نداشتن سرپرست صلاحیت‌دار، آگاه نبودن والدین از اصول تعلیم و تربیت، عدم وجود رابطه‌ی صحیح و منطقی و دست‌نهایی والدین و فرزندان، عدم کنترل صحیح، نبودن امکانات اوقات فراغت مناسب، بیکاری، فقر یا رفاه بیش از حد، ناراحتی‌های ناشی از نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی، عدم آگاهی از مضرات اعتیاد، عدم توجه به مسائل

اخلاقی و معنوی در اعتیاد جوانان موثر است (لوکارینی، ۱۳۶۹؛ فرجاد، ۱۳۷۴).

کلارک، نیبرز، لزنیک، لینچ و دونووان^۱ (۱۹۹۸) به مطالعه عملکرد خانواده از دید مادران و نوجوانان استفاده کننده از الکل پرداختند. نتایج نشان داد که عملکرد نامطلوب در نوجوانان الکلیک بیش از نوجوانان عادی است. مادران نوجوانان الکلیک عملکرد نامطلوب تر خانوادگی را در مقایسه با مادران گروه عادی و پاران روانی گزارش کردند. افزون بر این، نتایج تحقیق محمدرضایی (۱۳۸۱) به نقل از مرادی، عریضی، رضایی دهنوی و احمدی درانی، (۱۳۸۷) نشان می دهد که نالایمی روانی و خانوادگی دانشجویان با استعداد اعتیاد آنها رابطه دارد.

سازه انگیزش پیشرفت تحصیلی میل یا اشتیاق برای کسب موفقیت و شرکت در فعالیت هایی است که موفقیت در آنها به کوشش و توانایی شخص وابسته است (اسلاوین، ۲۰۰۶). افزون بر این، نتایج تحقیقات کدیور، اسلامی و فراهانی (۱۳۸۳) نشان داد که اگر دانش آموزان از

^۱ Clark & Neighbors & Lesnick & Lynch & Donovan

حمایت‌های عاطفی و معنوی والدین بهره‌مند باشند در مقایسه با دیگر دانش‌آموزان از لحاظ عملکرد تحصیلی وضعیت بهتری را نشان می‌دهند و بیشتر از راهبردهایی کارآمد استفاده می‌کنند. مشکلات خانواده می‌تواند شکست در تحصیل و تعلیم و تربیت، فروپاشی روابط اجتماعی و بی‌ثباتی اجتماعی و استفاده از الکل و مواد منجر شود (والکر و شفرد، ۲۰۰۶ به نقل از قمری و خوشنام، ۱۳۹۰).

بنابراین به نظر می‌رسد ارتباط مثبت بین والدین و نوجوان می‌تواند انگیزه وی را در مورد آنچه به موفقیت تحصیلی‌اش مربوط می‌شود افزایش دهد. عدم توجه والدین به سالم‌سازی محیط روانی و عاطفی کودکان و نوجوانان و فقدان روابط مناسب، در بیشتر موارد آنان را با کمبودهای عاطفی، انگیزشی و مشکلات روانی روبه‌رو می‌کند (شاملو، ۱۳۸۶).

از آنجا که فرزندان هر خانواده، آینده‌سازان سملک هستند، پیشرفت تحصیلی آنها امری است که پس از سلامت جسمی و روانی، اهمیت ویژه برخوردار است.